

ПРИМЕНА ГЕОГРАФСКИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА У УПРАВЉАЊУ БУКОМ

ДР ССІ УРОШ РАКИЋ

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ,

“ДР МИЛАН ЈОВАНОВИЋ БАТУТ”

ДР СУБОТИЋА, 5, БЕОГРАД

БУКА

Загађење буком, уз загађења из животне средине (ваздуха, вода, земљишта и отпада) је глобални проблем који утиче како на здравље људи тако и на крхке екосистеме.

Бука у великим урбаним областима је све већи проблем.

Досадашња испитивања су показала да више од 20% светске популације живи под неприхватљивим нивоима буке,

60% европског становништва је изложено високим нивоима буке током сваког дана (Silvia, 2003).

БУКА У УРБАНИМ СРЕДИНАМА

фактори који доприносе повећању нивоа буке у урбаним срединама су: пораст урбаног становништва, што доприноси високом обиму и повећању интензитета саобраћаја.

У већини урбаних подручја, саобраћајни коридори су у непосредној близини места где живе и раде људи, што је довело до ограничења простора и повећања високих зграда.

У Европи, према проценама више од 90 милиона људи пати од неприхватљиве буке (European Commission News, 2005).

Ово је постало једно од најозбиљнијих питања. У циљу заједничког ублажавања буке Европска унија је формулисала Програм за контролисање нивоа буке, 'Environmental Noise Directive' 2002/49/EC.

Просторна анализа, геостатичке методе и географски информациони системи (ГИС) играју важну улогу у контроли буке.

ГИС пружа оквир за интегрисање и израчунавање модела буке са просторним подацима који се могу користити и за креирање карти буке.

Карте буке се користе за процену и праћење утицаја и ефеката буке.

Карте буке у оквиру ГИС-а су развијене у већини европских земаља.

МАПИРАЊЕ БУКЕ У ГИС-у

Мапирање буке у ГИС-у је почело средином 1990-тих. До сада су коришћена два приступа су за изградњу мапа буке:

1. Један користи измерене нивое буке који се добијају мерењем нивоа буке у тој области.
2. Други приступ је коришћење шума за креирање модела за предвиђање нивоа буке.

Мерење буке је често отежано због различитих чинилаца, као што су, варијације у саобраћајном току, брзина, тип и варијације у временским условима. То је дуготрајан посао.

Карте буке су веома корисне за процену ефеката буке.

ГИС ЗА МАПИРАЊЕ БУКЕ

Феномен буке подразумева просторну дистрибуцију и динамичан процес који се уклапа у ГИС окружење.

Мапе буке пружају просторни приказ акустичне ситуације. Мапе буке креиране у ГИС-у могу се користити за анализу и процесе управљања.

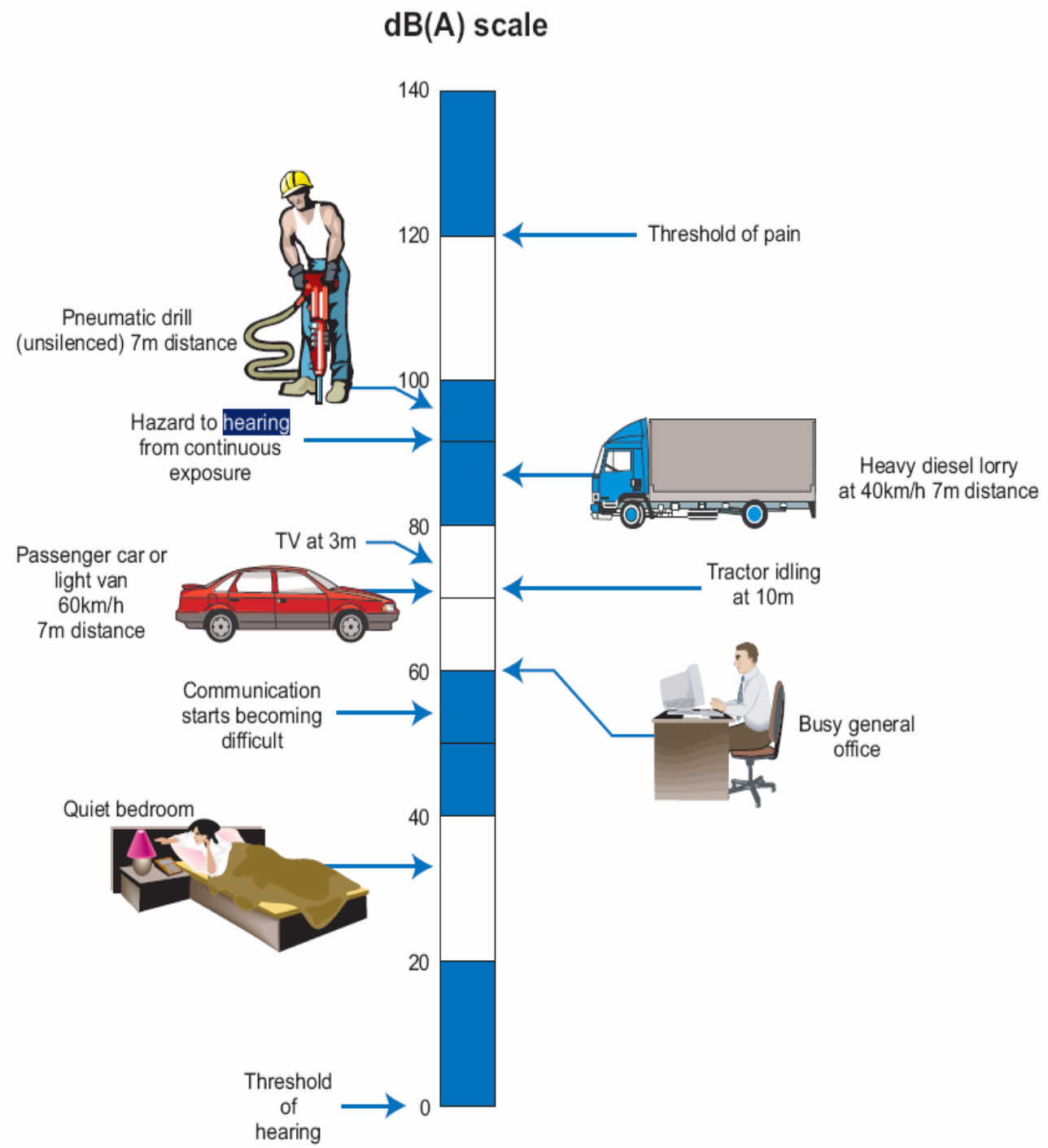
ГИС пружа добре алате за визуализацију простирања буке и помаже у изградњи просторног система за подршку у одлучивању које ће се користити за процес доношења одлука.

Ефекти буке могу се утврдити уз помоћ ГИС-а комбиновањем нивоа буке са локацијом на којој људи живе и њихове осетљивости на буку.

БУКА

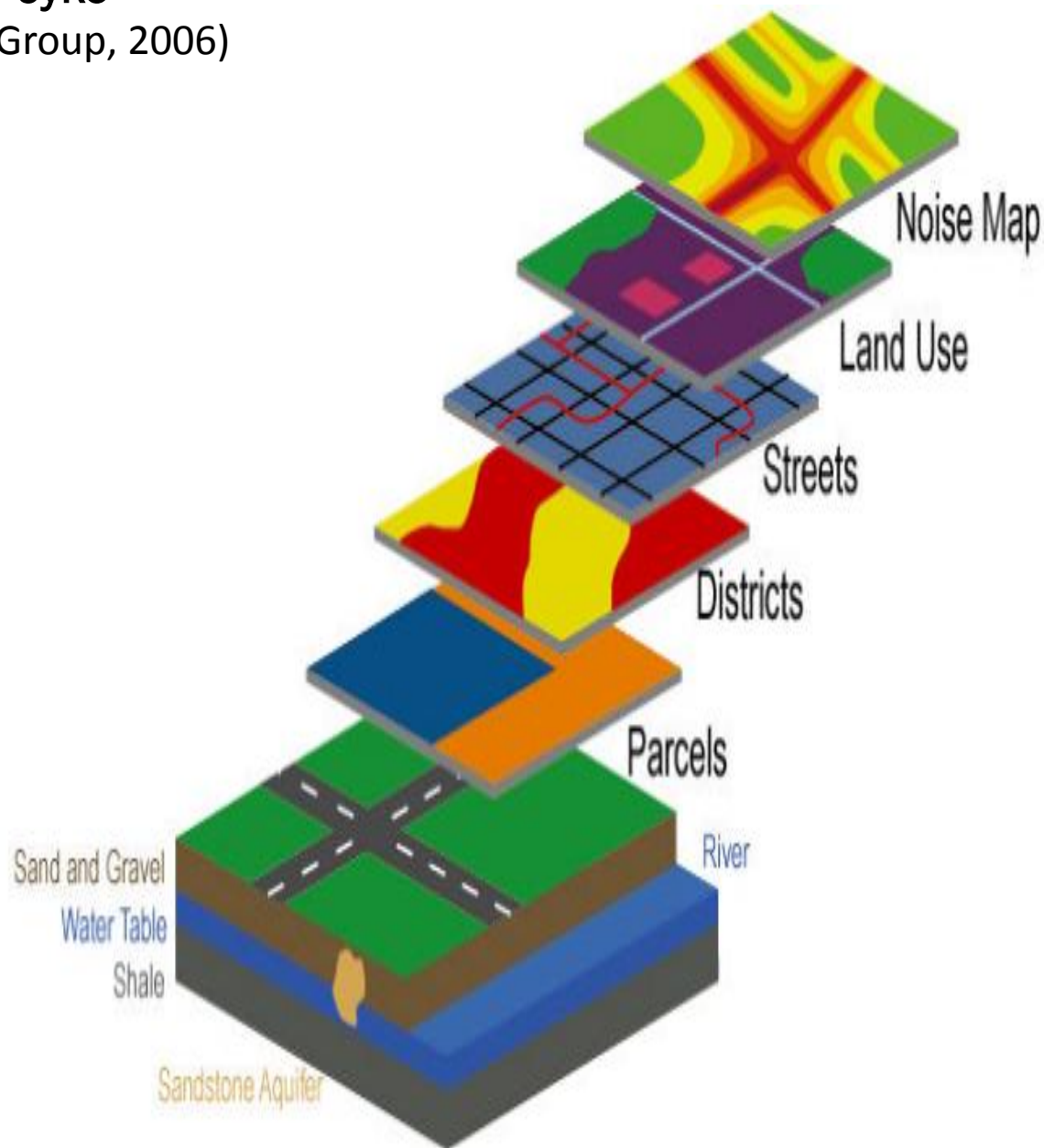
Бука се мери децибелима **dB(A)** - то је величина која показује ниво заједничких звукова (National Road Authority, 2004)

ГИС структура за мапирање буке

(European Commission Working Group, 2006)

ГИС структура за процес мапирања буке је приказана на слици. На слици су приказани различити слојеви функција ГИС-а. Мапа буке може да се интегрише са другим тематским картама у зависности од сврха коришћења.

УЛОГА ГИС-А У МАПИРАЊУ БУКЕ

ГИС пружа моћан скуп алата за чување и преузимање, трансформисање и приказивање просторних података из стварног света за одређену сврху.

Каталогизација и систем управљања метаподацима у ГИС-у може да се користи за праћење манипулације података у свакој фази процеса (European Commission WorkingGroup, 2006). Ово укључује, промене у улазним подацима, израчунавање и друге факторе који могу да утичу на тачност резултата.

ГИС омогућава визуелну презентацију ефеката буке и додатно је средство за анализу резултата. Интеграција ГИС –а са моделима за предвиђање буке пружа брзу и прецизну процену утицаја буке на животну средину.

ГИС базе података и систем за управљање олакшавају складиштење, прикупљање, контролисање и управљање подацима о буци.

Контуре се генеришу на основу интерполираних техника у ГИС-у.

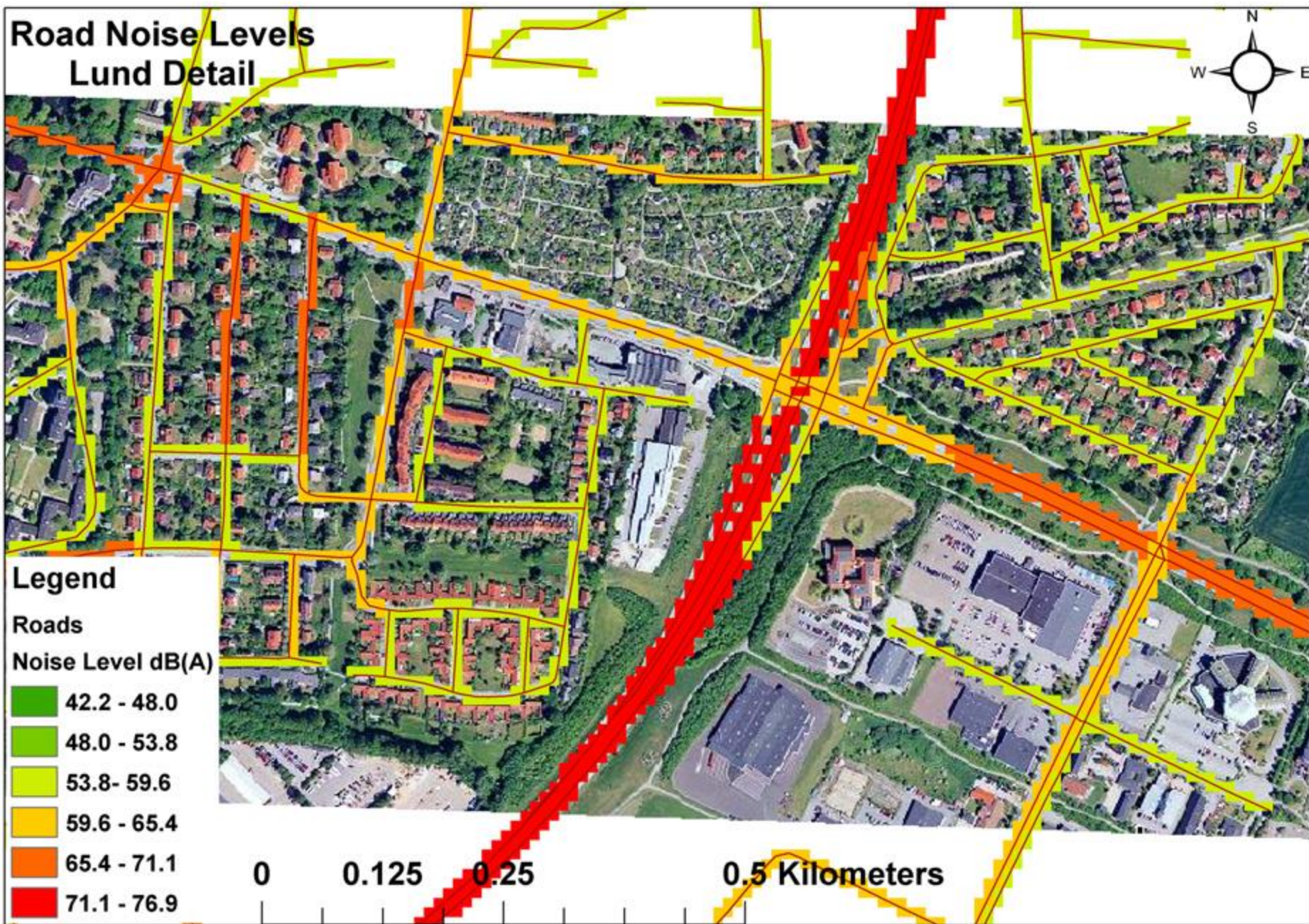
ГУСТИНА РАЗМАКА ПОСМАТРАЊА ТАЧАКА УКЉУЧЕНИХ У КАРТИРАЊЕ БУКЕ

Слика представља 3Д приказ нивоа буке и путеве у делу града Лунд
Тачке буке су приказане црвеним бојом

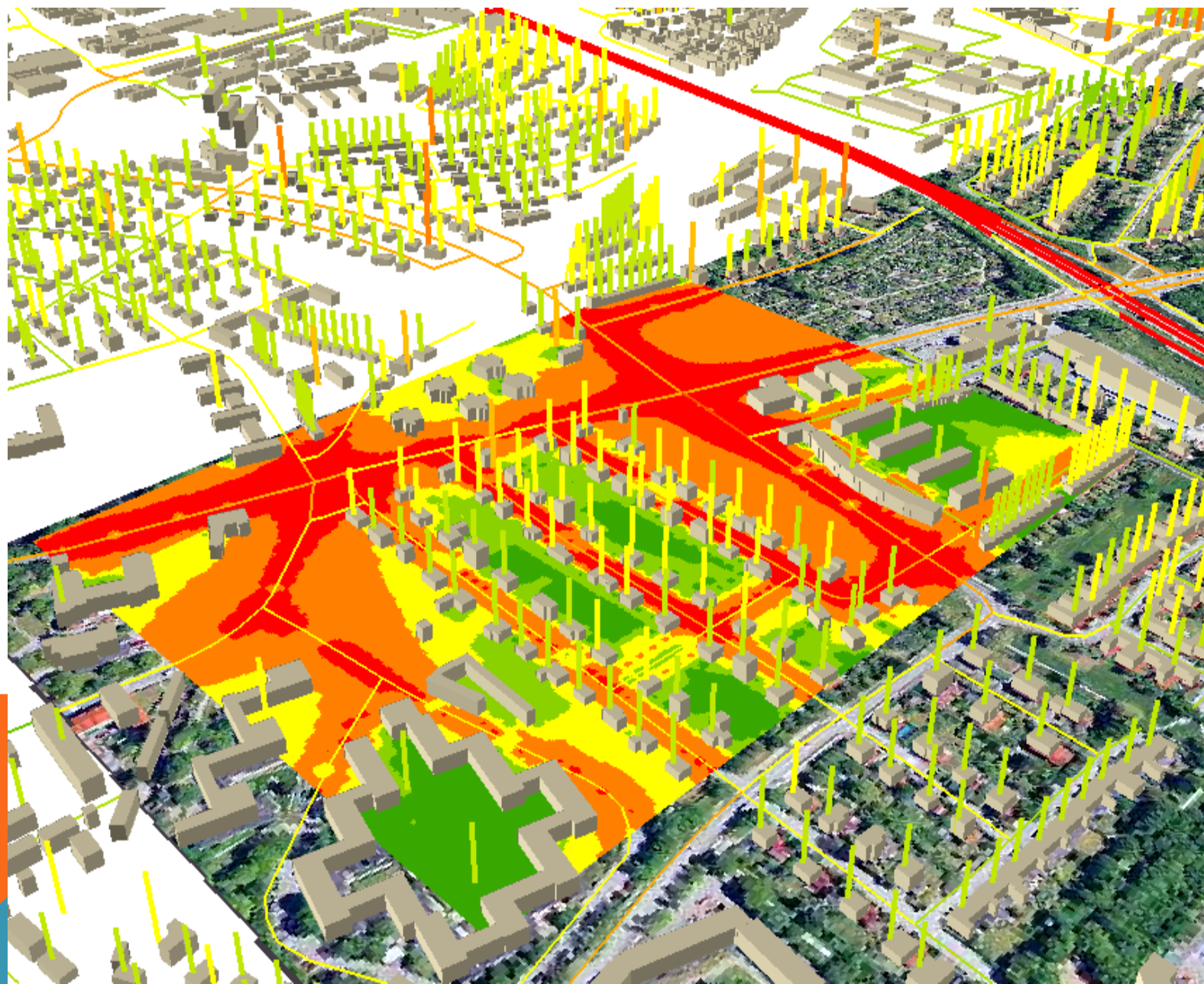

Детаљ основног нивоа буке

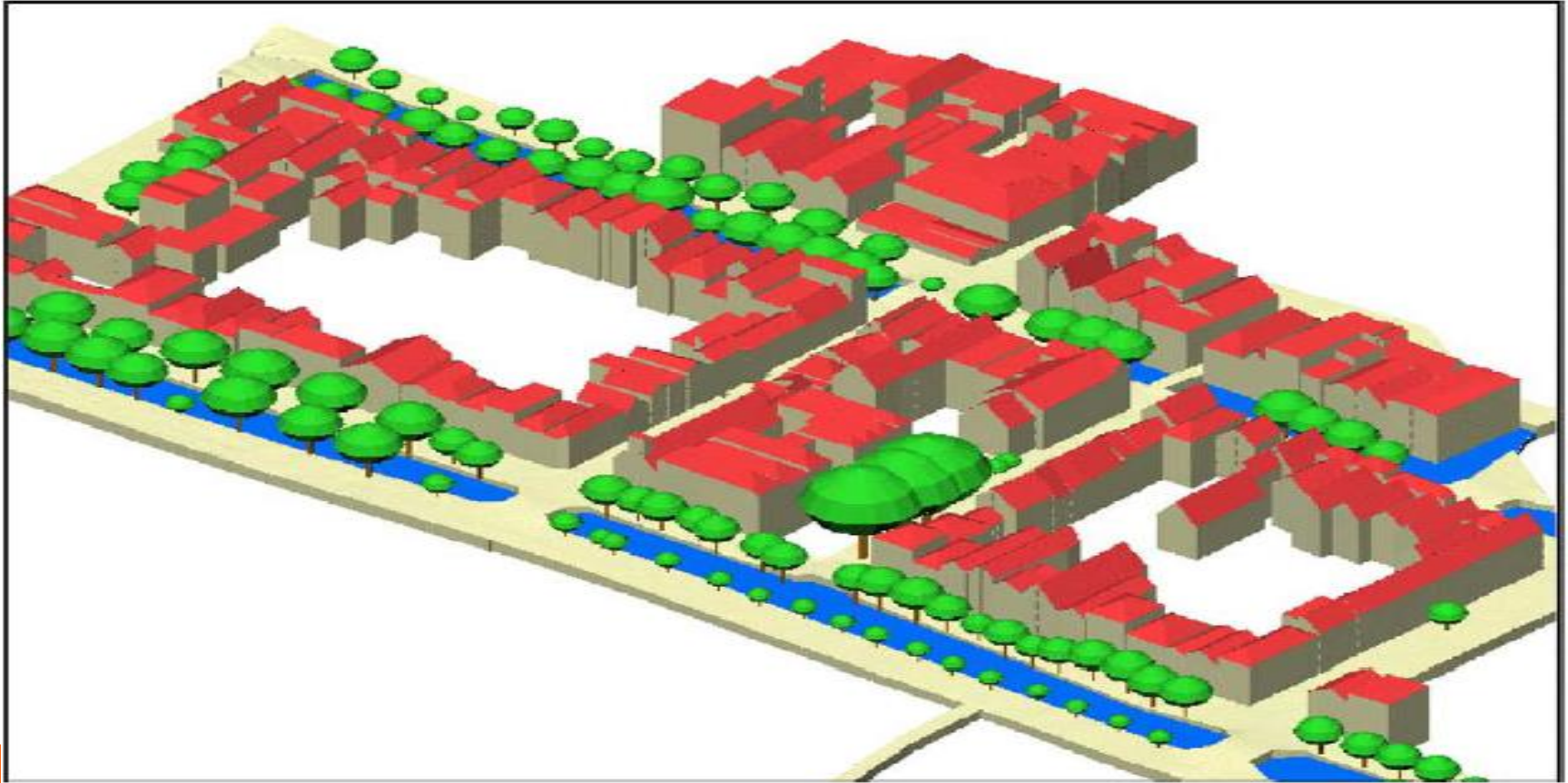

Детаљан преглед становништва изложеног буци

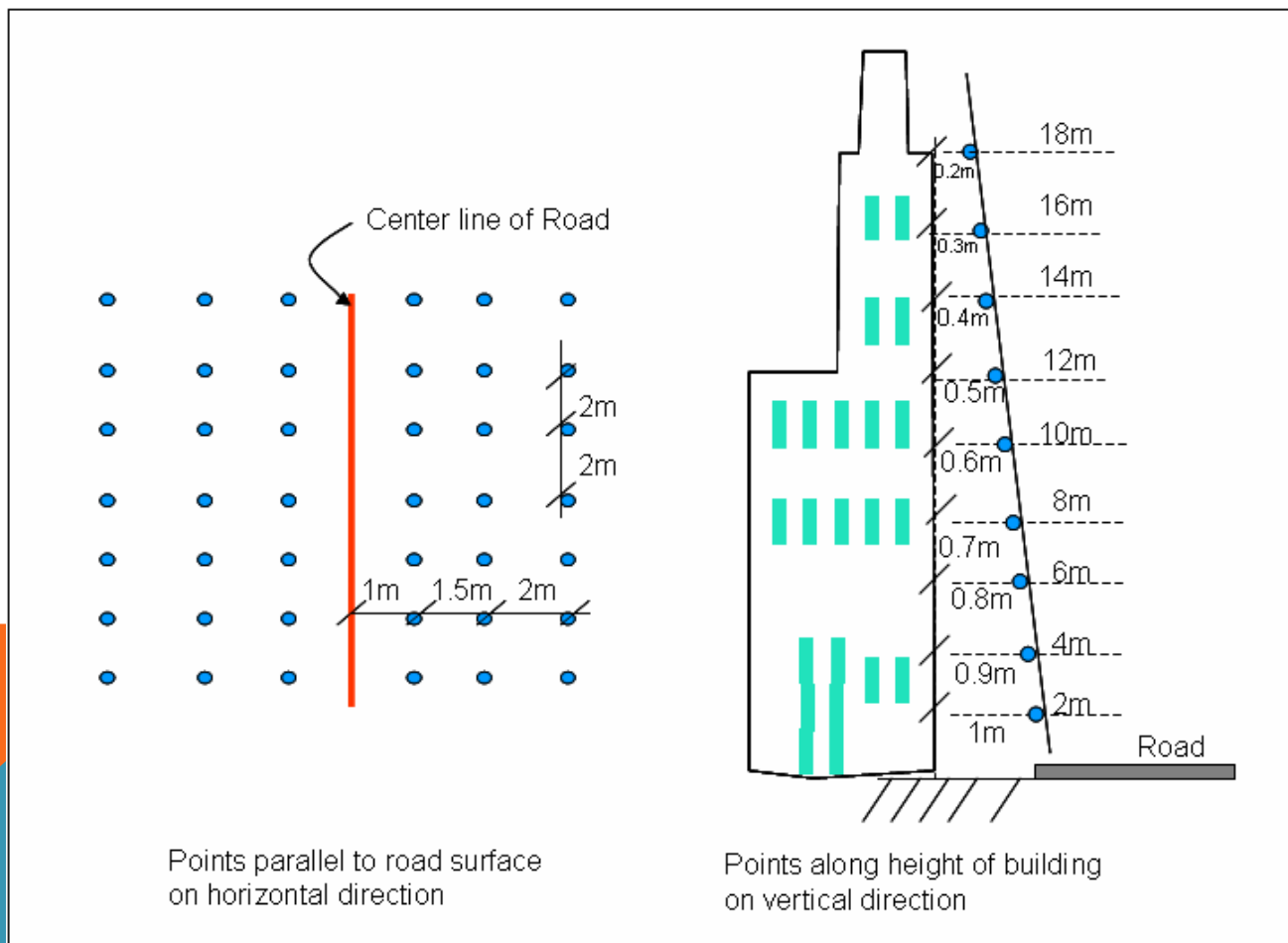

3D МОДЕЛ ГРАДА У ИСТРАЖИВАНОМ ПОДРУЧЈУ (DELFT CITY)

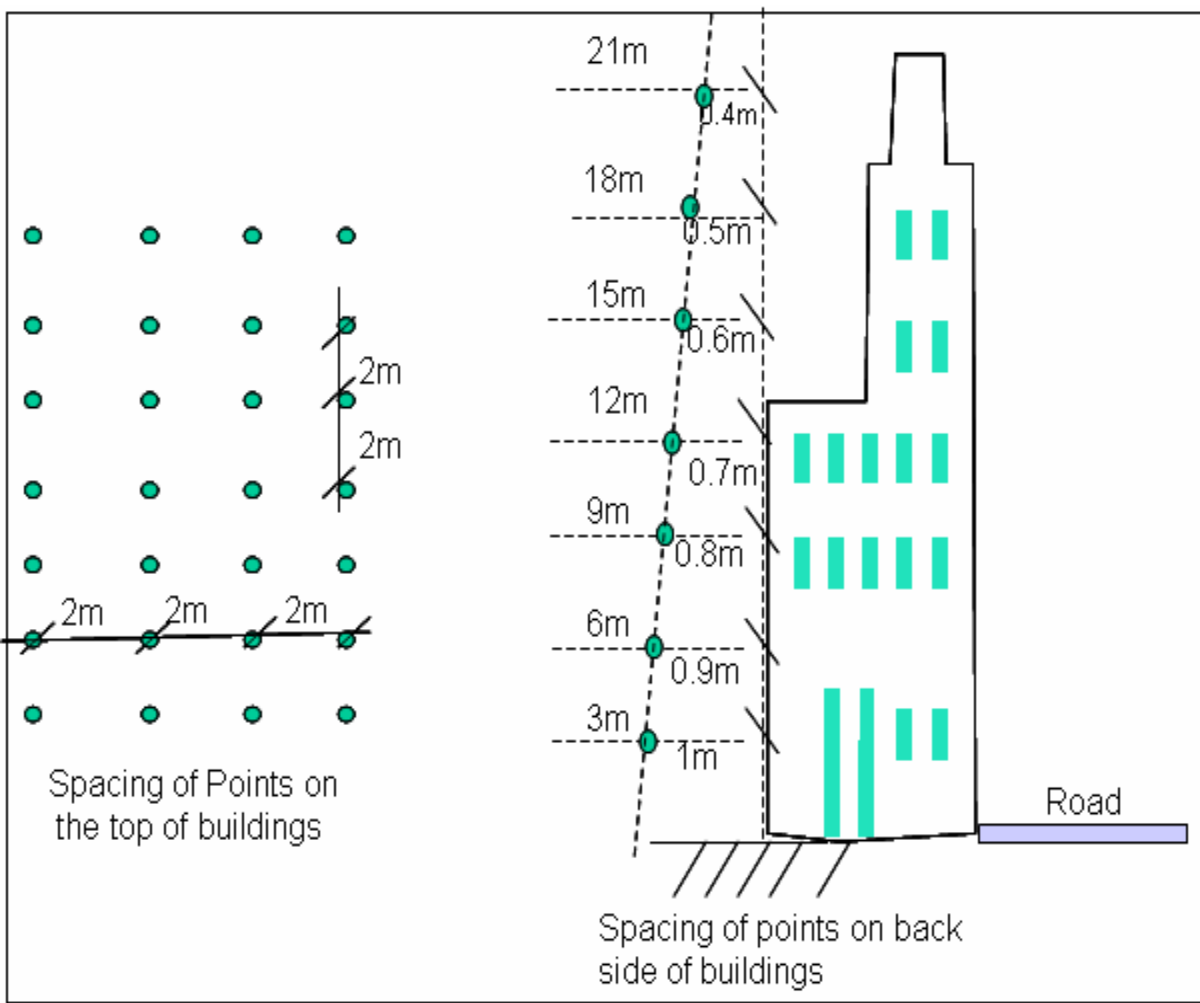

Слика приказује 3D модел града са детаљним информацијама о зградама, укључујући, дрвеће, канале, и облик крова. 3D модел града има око 185 зграда. Већина објеката је правоугаоног облика са различитим висинама. Максимална висина зграде у овој области је 20 m. Постоје два отворена простора који се налазе између зграда. Отворени терен са голим тлом или травом ће апсорбовати буку.

да бисмо добили тачан ниво буке у некој згради потребно је утврдити размак тачака на хоризонталној и вертикалној предњој страни зграде. Висока густина тачака за посматрање је одабрана у близини извора буке и постепено се смањује са удаљености од извора.

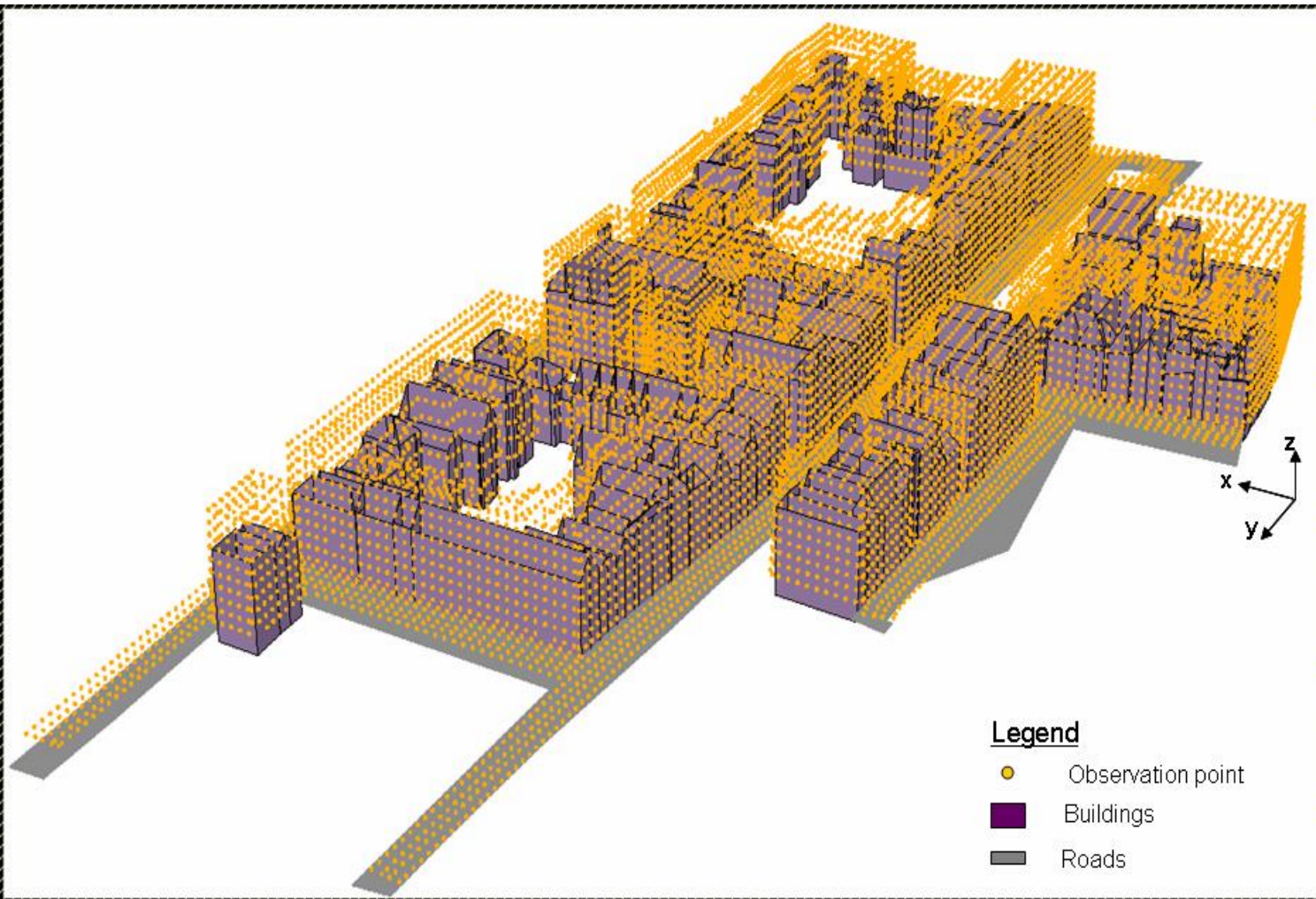
РАЗМАК ТАЧАКА НА ВРХУ И ЗАДЊОЈ СТРАНИ ЗГРАДА

Да би се добила потпуна звучна ситуација у овом подручју, тачке за посматрање су изабране на задњој страни и на врху зграде. Ово је важно за понашање буке у тихој области (задња страна зграде и на отвореним теренима). Тачке на врху свих објеката су исте висине (20m). То је зато што свака зграда има различиту висину па је тешко генерисати тачке на врху сваке зграде.

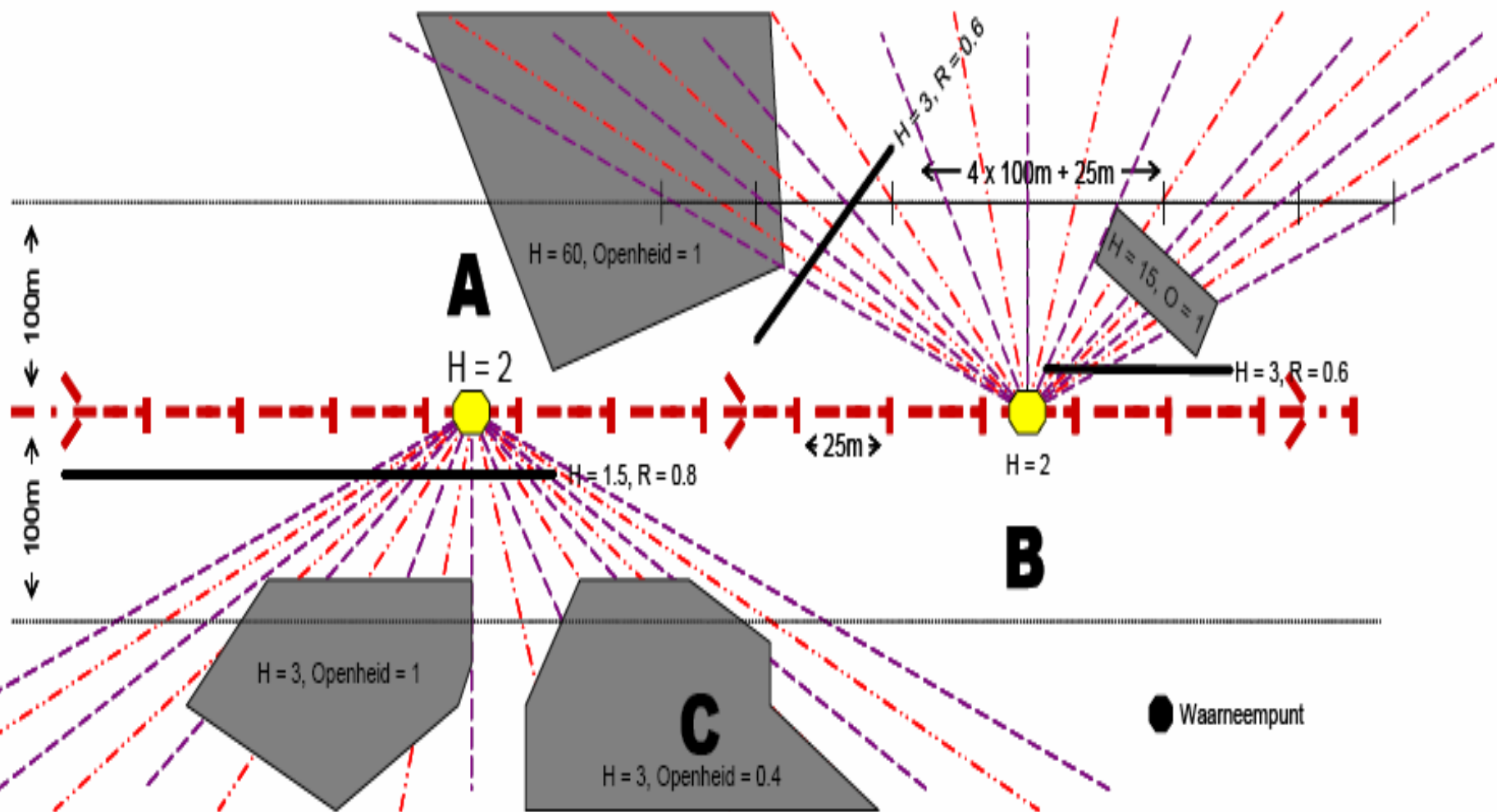

ЛОКАЦИЈА 3D ТАЧАКА ЗА ПОСМАТРАЊЕ НА 3D МОДЕЛУ ГРАДА

Посматране тачке су аутоматски генерисане коришћењем ГИС алата. Укупан број тачака за буку је око 16,800, која покрива целу површину (30.000 m²).

метод израчунавања буке

Израчунавање буке изводи се на основу удаљености и правца сваке тачке. Нивои буке се израчунавају на основу улазних података о саобраћају

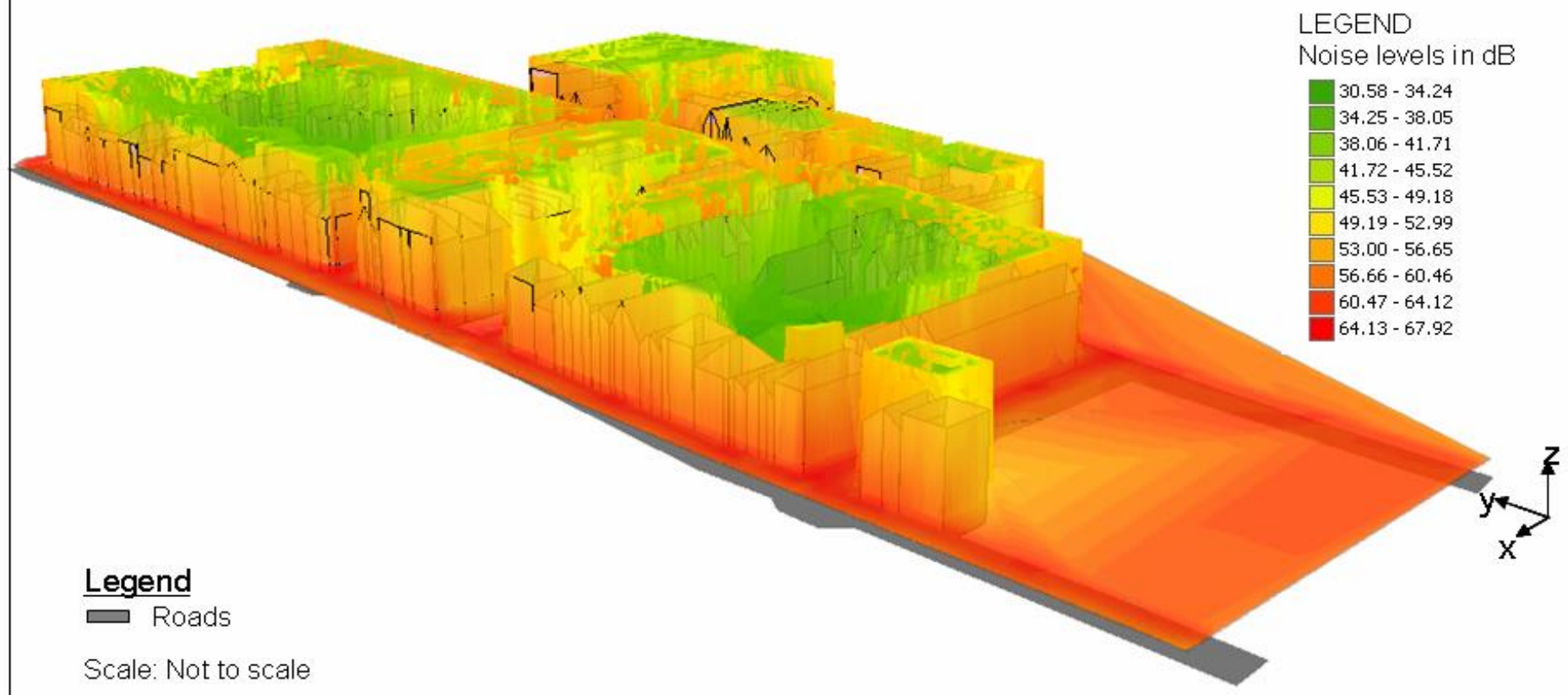

Figure 5.1: 2 ½ D noise model built using TIN interpolation technique and complex 3D city model

У овом истраживању модели буке су изграђени коришћењем сложеног 3D модела града и применом четири различите технике интерполације.

Високи нивои буке су приказани **црвеном бојом** која се налази на површини пута. **Ниски нивои буке** су приказани **зеленом бојом** на врху и задњој страни зграда. Са овим моделом се зна које лице зграде је више изложено буци а које није.

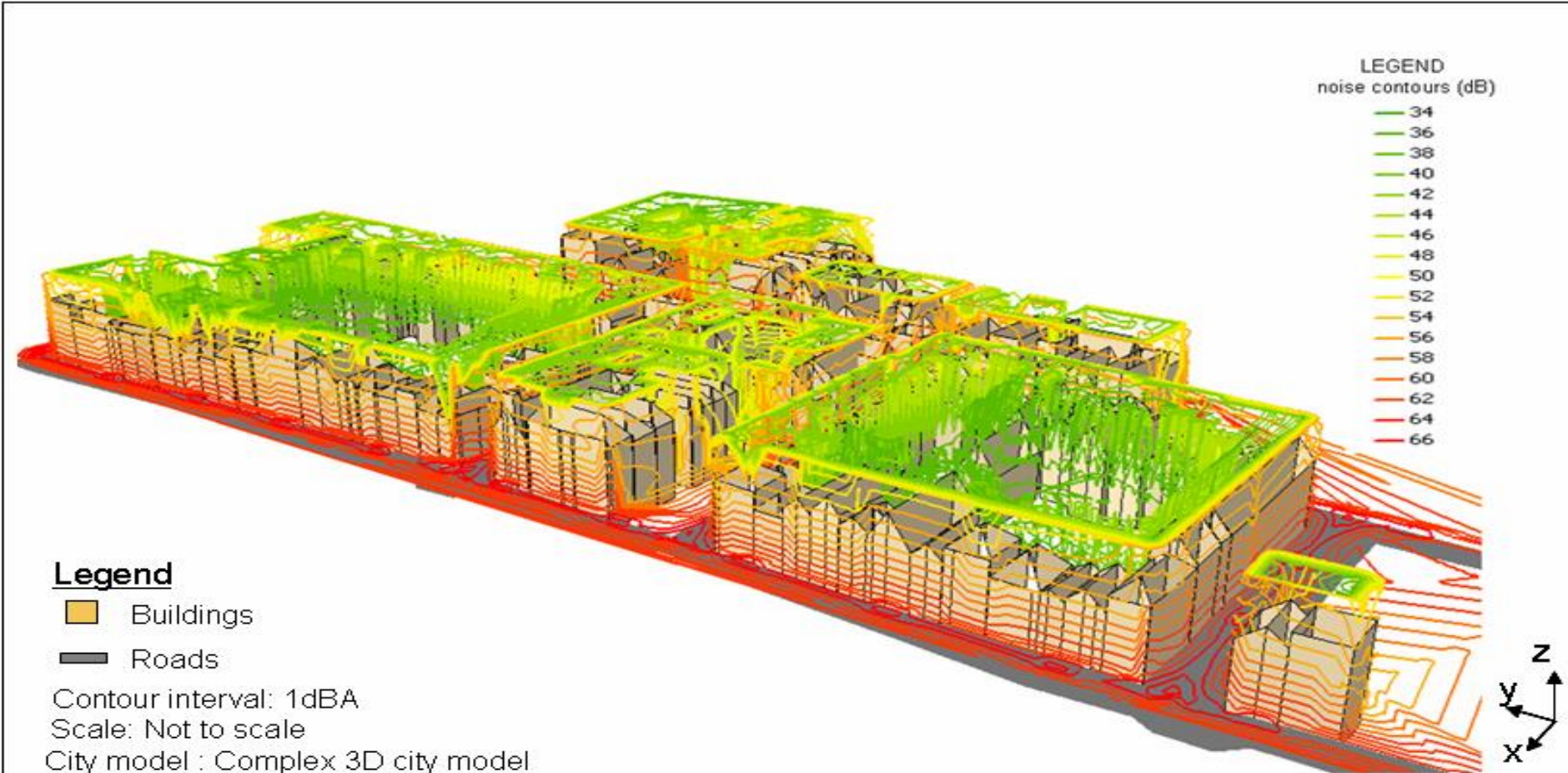

Figure 5.2: Noise contours projected in 3D, built using 2 ½ D noise model

Контуре буке пројектоване у 3D. Свака изохипса указује на ниво буке у dBA (**decibel**). Коришћење оваквих карти може лако разумети свака особа. Еквидистанца ове карте је 1 dBA.

Еквидистанца је вертикално растојање између две суседне основне изохипсе. За једну карту, еквидистанца је константна вредност.

Изохипсе (грч. isos - једнак, hupsos - висина) су такве замишљене (најчешће кривудава) линије које на географским картама и другим картама које као основу користе географску карту, повезују места исте надморске висине.

нивои буке на одређеној висини зграда. Интервал контуре буке је 1 dBA.

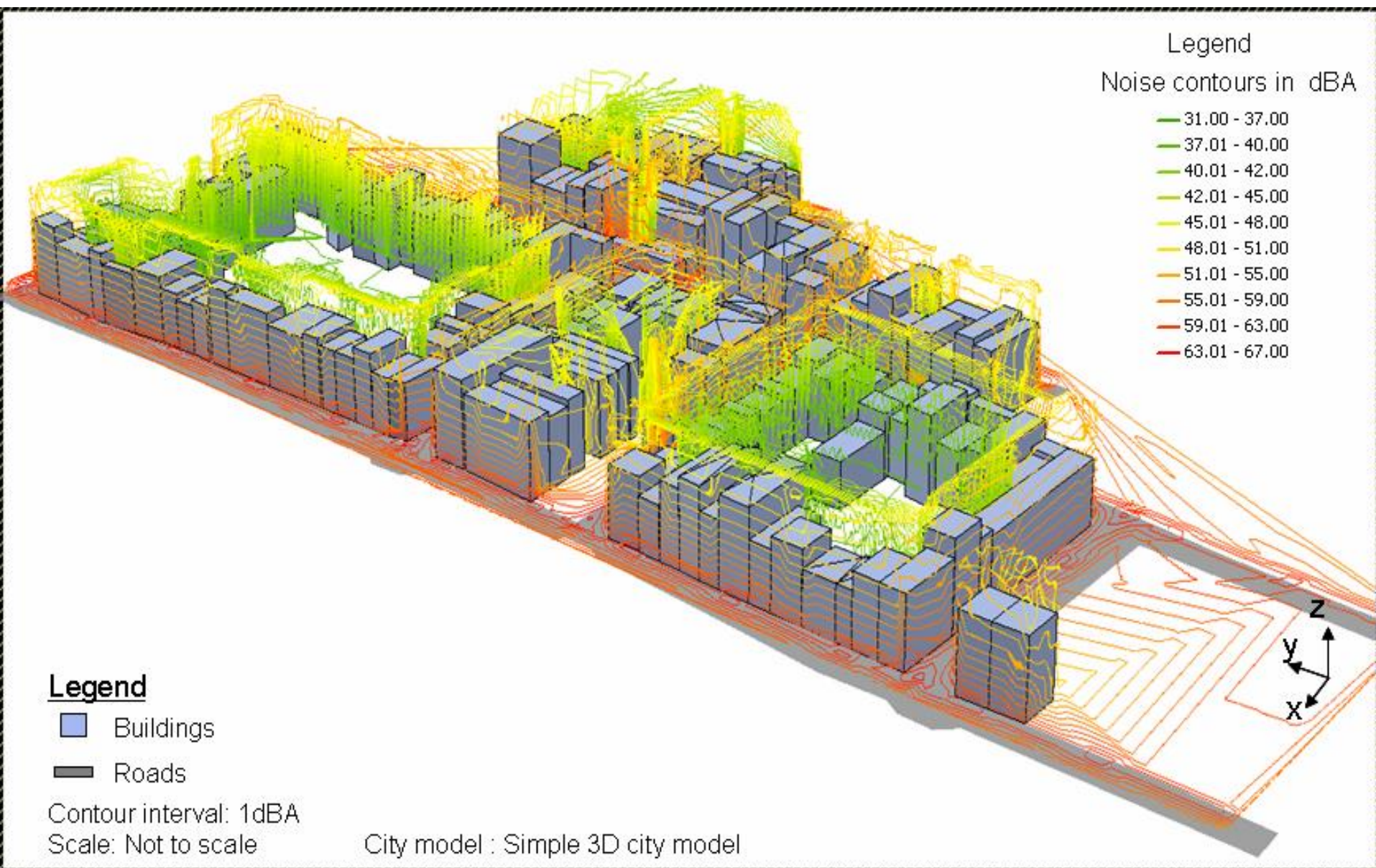
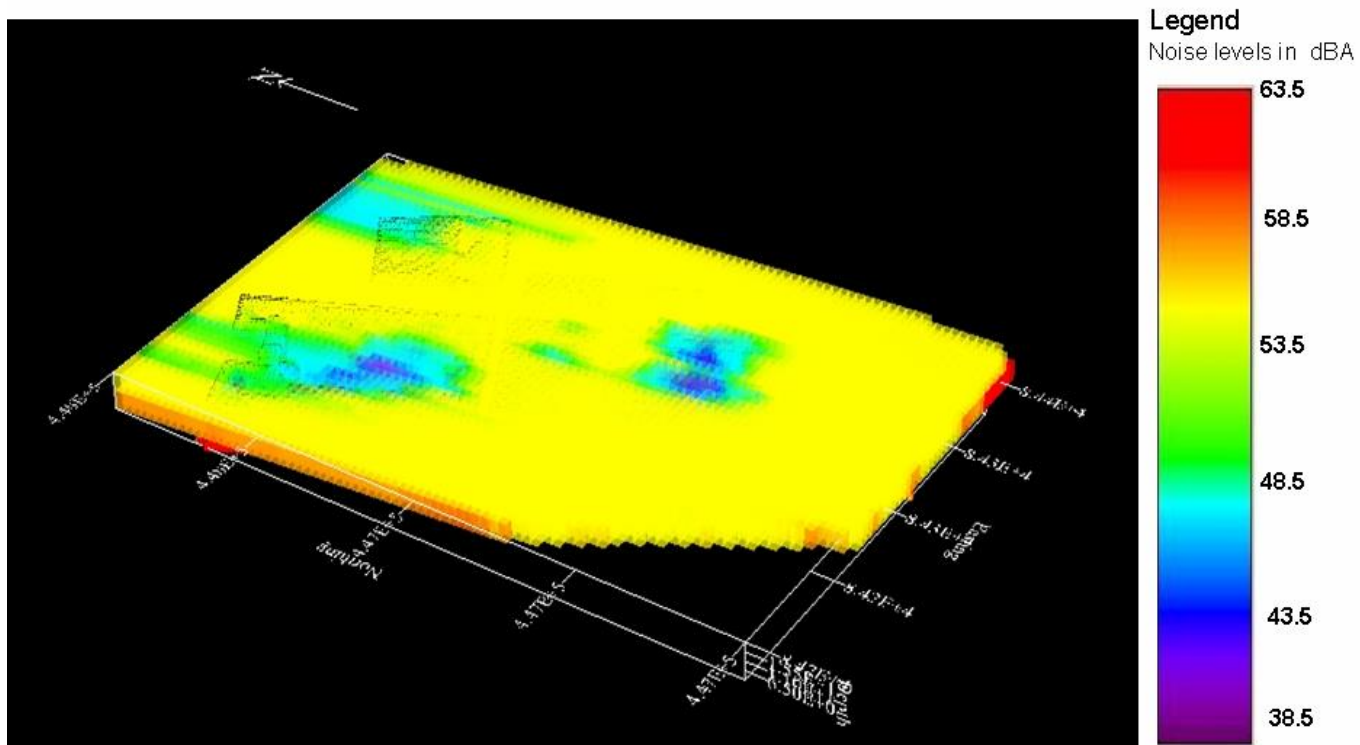

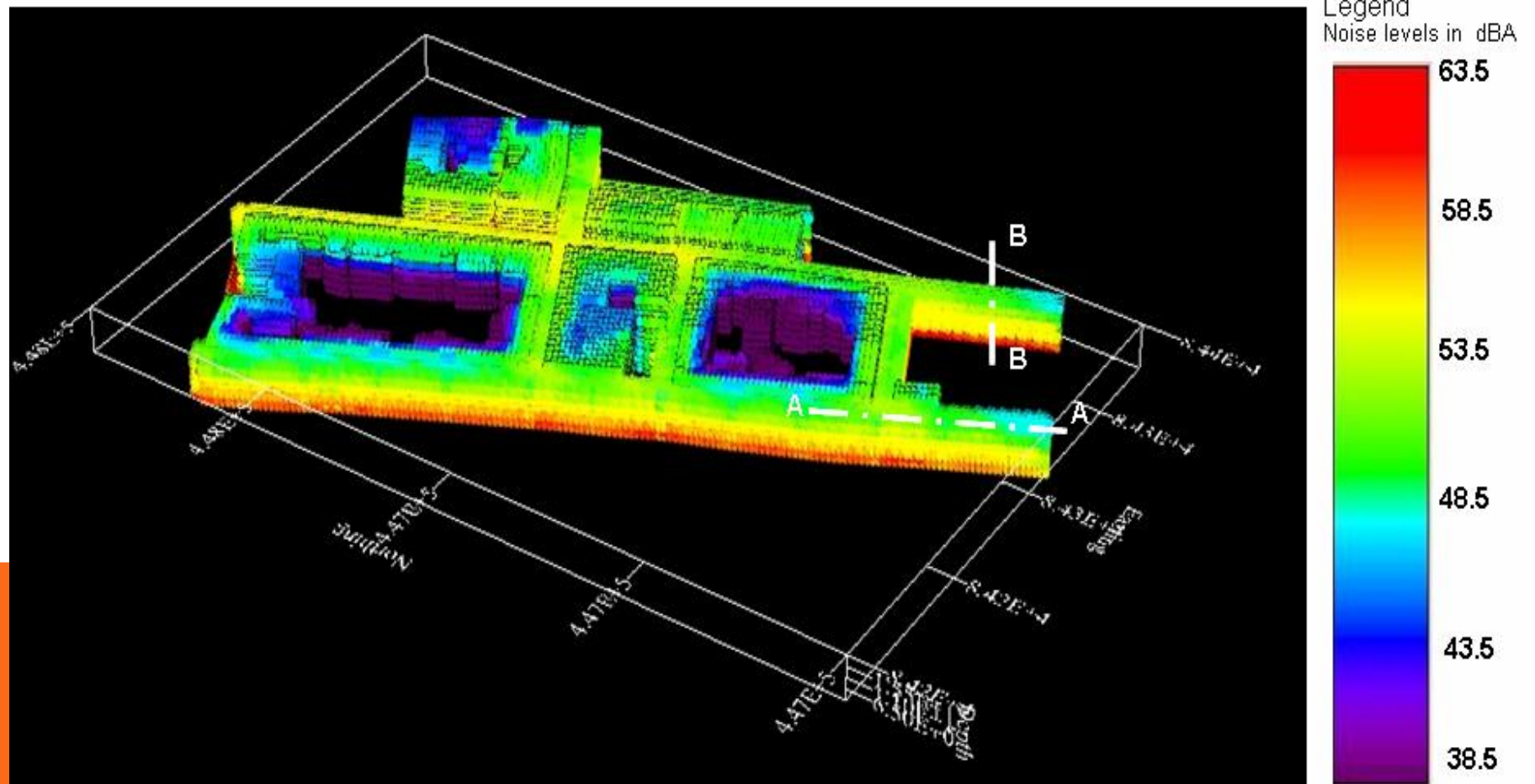
Figure 5.5: Noise contours projected in 3D, built using 2 ½ D noise model

ВИСОКА БУКА (ЦРВЕНА БОЈА) НА ДОЊЕМ ДЕЛУ И НИЗАК НИВО БУКЕ НА ГОРЊЕМ ДЕЛУ. НИВОИ БУКЕ СУ ПРИКАЗАНИ У 3Д МРЕЖАМА. 3Д ИНТЕРПОЛИРАНИ РЕЗУЛТАТИ У ОБЛАСТИ СА НИВОИМА БУКЕ (DBA) ПРИКАЗАНИ СУ У ЛЕГЕНДИ

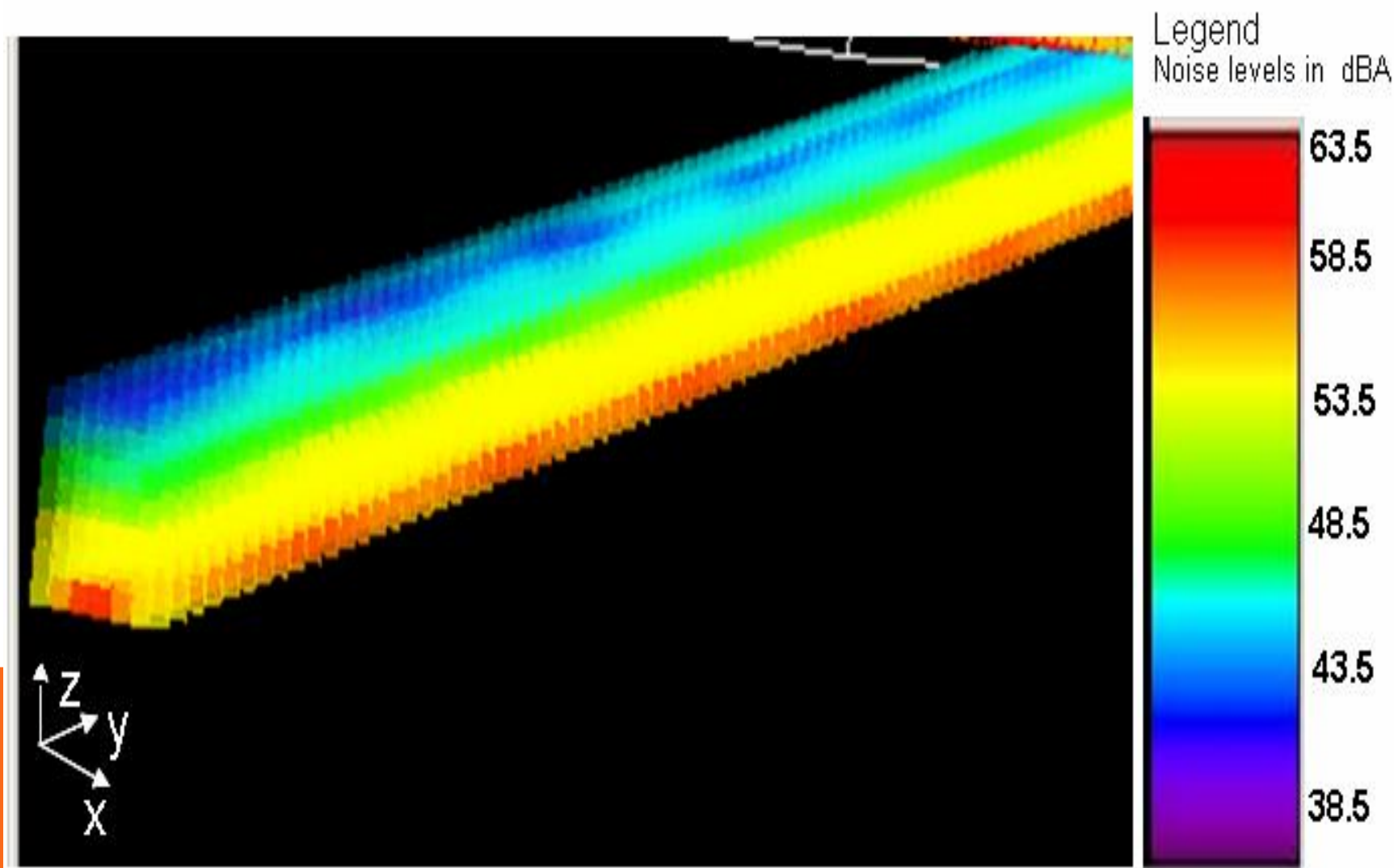
ЗАПРЕМИНСКИ ПРИКАЗ НИВОА БУКЕ НА ПОВРШИНИ ПУТА

НИВО БУКЕ НА ПОСМАТРАНОМ ПОДРУЧЈУ : ОСЕНЧЕНИМ БОЈАМА ПРИКАЗАНИ СУ ВЕОМА ЈАСНИ СЛОЈЕВИ БУКЕ НА ГЛАВНИМ И УНУТРАШЊИМ ПУТЕВИМА У ИСТРАЖИВАНОМ ПОДРУЧЈУ. УЗДУЖНИ И ПОПРЕЧНИ ПРЕСЕК ЗАПРЕМИНЕ БУКЕ НА ДЕОНИЦИ ПУТА ИЗВЕДЕН ЈЕ И ПРИКАЗАН НА СЛЕДЕЋИМ СЛАЈДОВИМА.

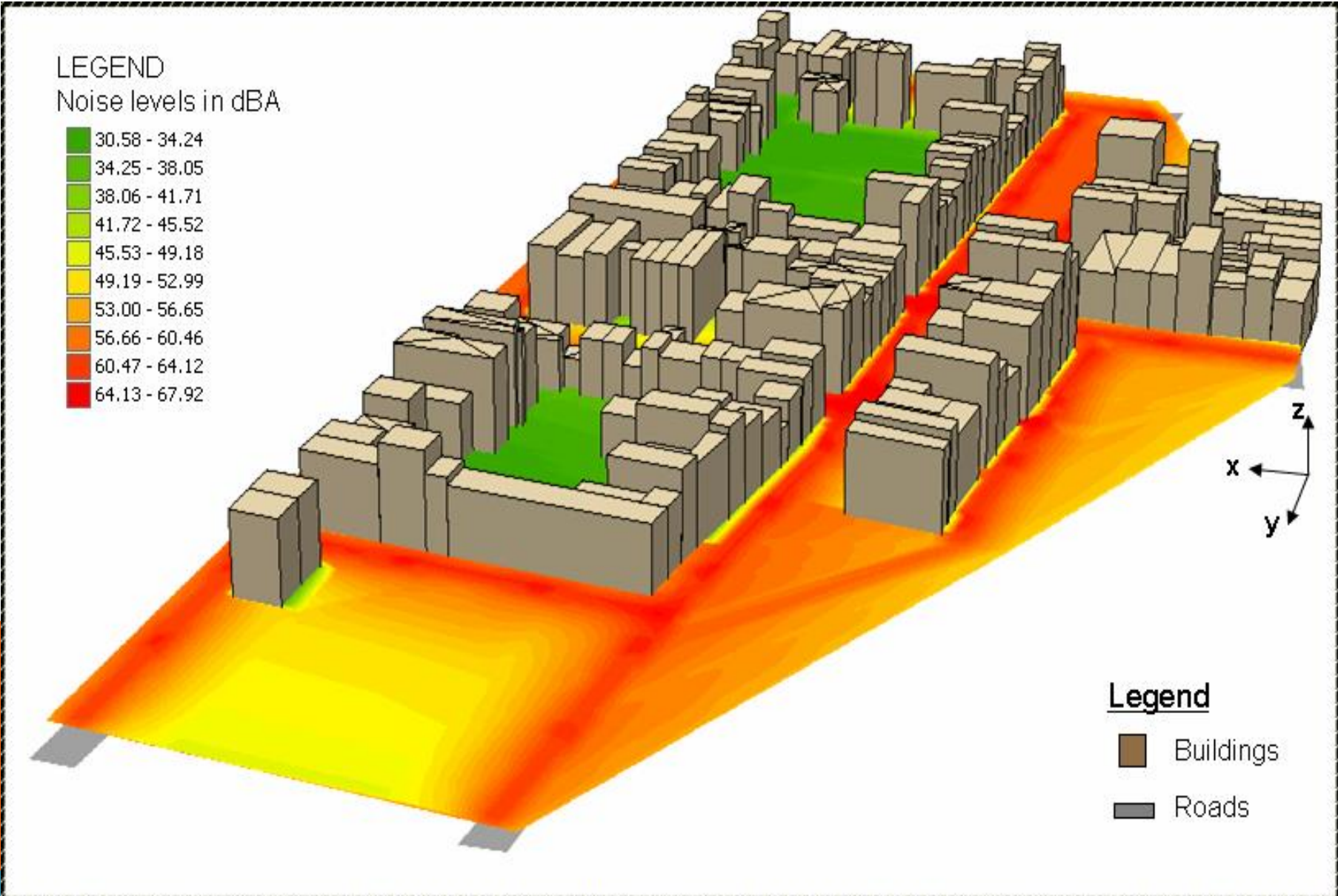

УЗДУЖНИ И ПОПРЕЧНИ ПРЕСЕК ЗАПРЕМИНЕ БУКЕ НА ДЕОНИЦИ ПУТА

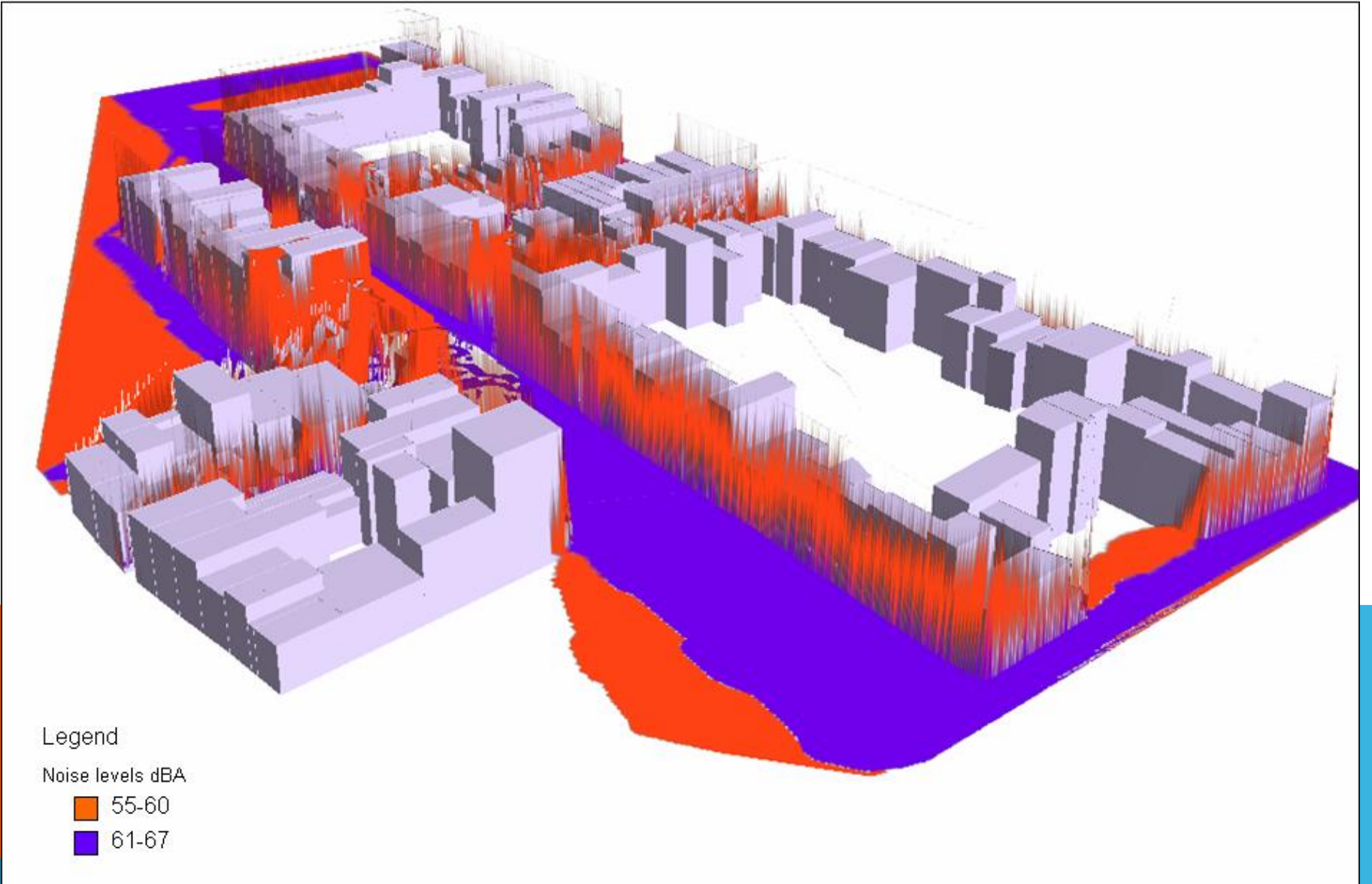

2D КАРТА НИВОА БУКЕ НА 2М ИЗНАД ПОВРШИНЕ ЗЕМЉЕ ИЗРАЂЕНА ТРАДИЦИОНАЛНИМ МЕТОДОМ

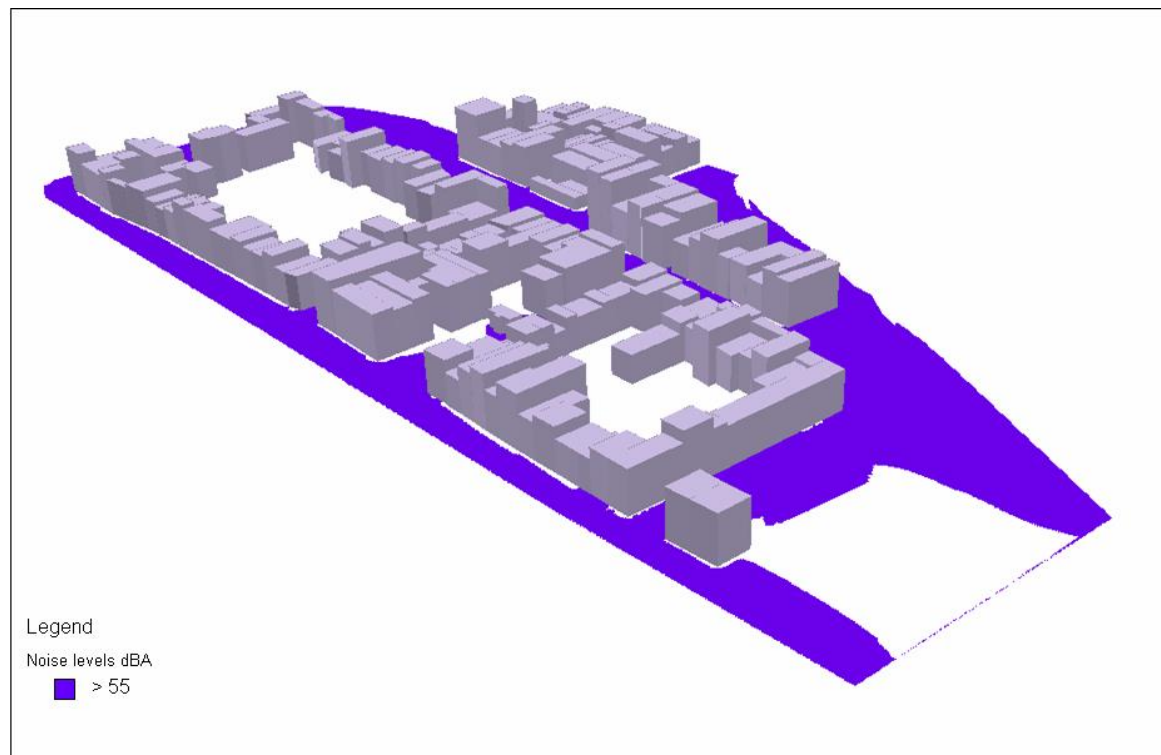

СВЕТСКА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ДАЛА ЈЕ УПУТСТВО ЗА БУКУ, УКОЛИКО ЈЕ ПРОСЕЧНА БУКА ДАЊУ И НОЋУ СТАБИЛНА И НА ОТВОРЕНОМ ПРОСТОРУ ПРЕЛАЗИ 55 DBA, СМАТРА СЕ ОЗБИЉНОМ СМЕТЊОМ (СЗО, 1999). НА ОВОЈ СЛИЦИ СУ НИВОИ БУКЕ > 55 DBA И МОГУ СЕ ПОДЕЛИТИ У ДВЕ КАТЕГОРИЈЕ: 1) 55-60 DBA, 2) 61-67 DBA.

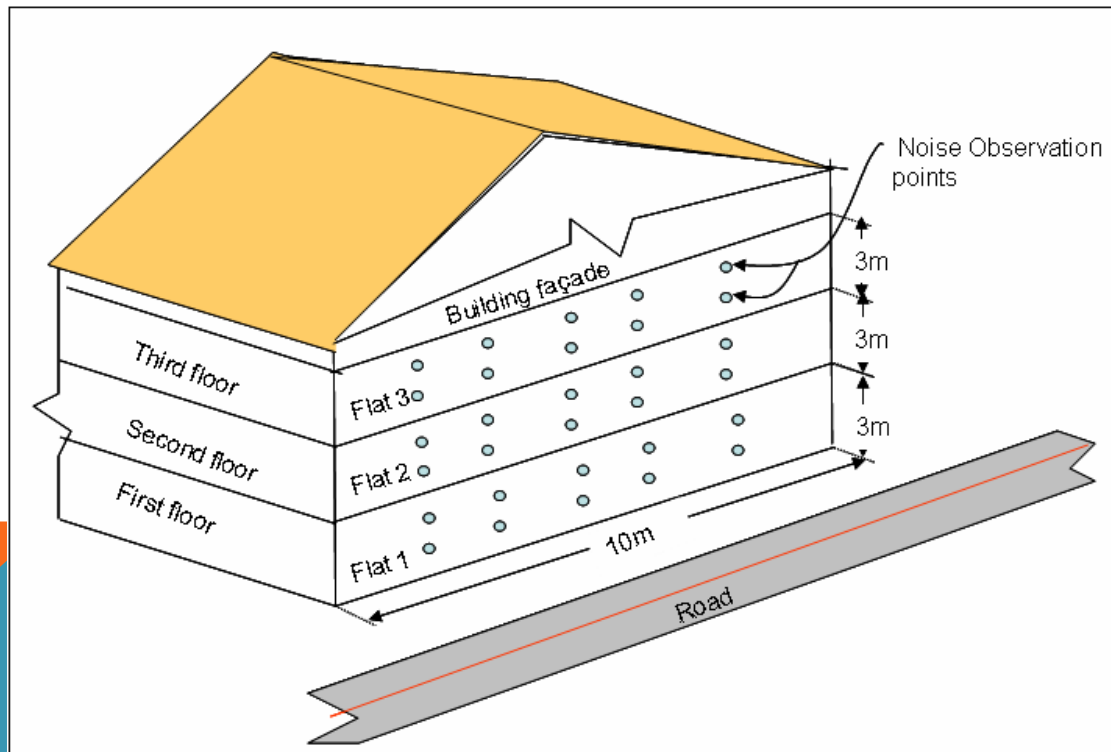

2D КАРТА БУКЕ > 55 ДБА. НЕДОСТАТАК СА 2D КАРТЕ БУКЕ ЈЕ ДА СУ НИВОИ БУКЕ ВЕЋИ ОД 55 ДБА ПРИКАЗАНИ САМО НА ПОДЛОЗИ ПУТА, АЛИ НЕ И НА ВЕРТИКАЛНОМ ЛИЦУ ЗГРАДА

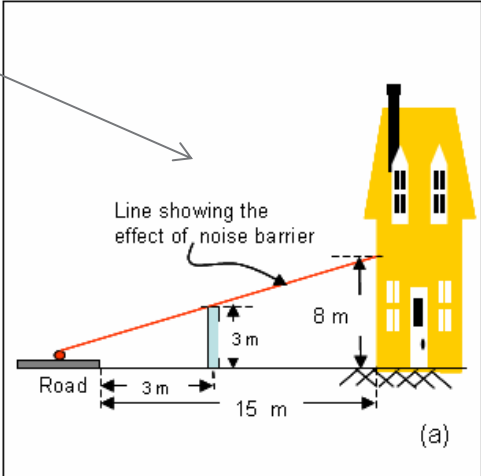
ПРОЦЕНА СТАНОВНИШТВА ИЗЛОЖЕНОГ БУЦИ ВРШИ СЕ ПОМОЋУ ТАЧАКА ПОСМАТРАЊА ИЗВОРА БУКЕ НА МОДЕЛУ БУКЕ. ПОТРЕБНИ СУ СЛЕДЕЋИ ПОДАЦИ:

- ВИСИНА СВАКОГ СПРАТА ЗГРАДЕ (ПРЕТПОСТАВЉА СЕ ДА ЈЕ 3 М)
- СВИ СТАНОВИ У ЗГРАДАМА КОЈЕ СУ ИСТЕ ВЕЛИЧИНЕ.
- ПОВРШИНА СВАКОГ СТАНА НА ЛИЦУ ЗГРАДЕ ПРЕТПОСТАВЉА СЕ ДА ИЗНОСИ 30 М² (ШИРИНА = 10М, ВИСИНА СВАКОГ СТАНА = 3М).
- ПРЕТПОСТАВЉА СЕ ДА У СВАКОМ СТАНУ СТАНУЈЕ ДО 5 ЉУДИ.

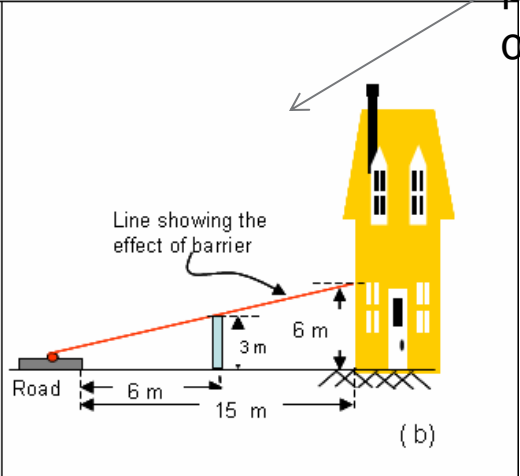

ПРЕСЕК УТИЦАЈА БУКЕ: БАРИЈЕРЕ (А), (В), (С) И (G).
БРОЈЕВИ НА СЛИЦИ ЈАСНО ПОКАЗУЈУ ДА СУ ПРЕПРЕКЕ КОЈЕ СЕ НАЛАЗЕ БЛИЖЕ ПУТУ
ЕФИКАСНИЈЕ ОД БАРИЈЕРА КОЈЕ СЕ НАЛАЗЕ ДАЛЕКО ОД ПУТЕВА. НА ГРАФИКУ (G), НЕ ПОСТОЈИ
ВЕРТИКАЛНА БАРИЈЕРА БУКЕ.

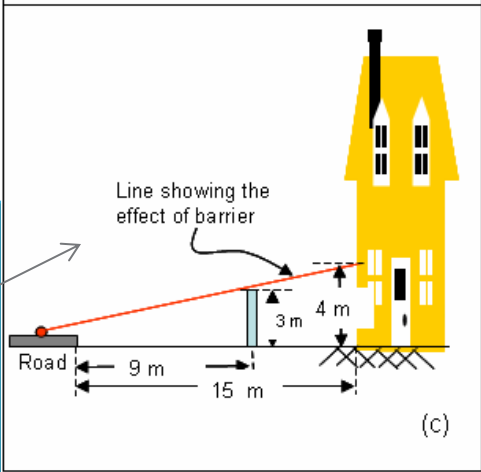
ефекат баријере на
растојању од 3
метра од ивице
пута

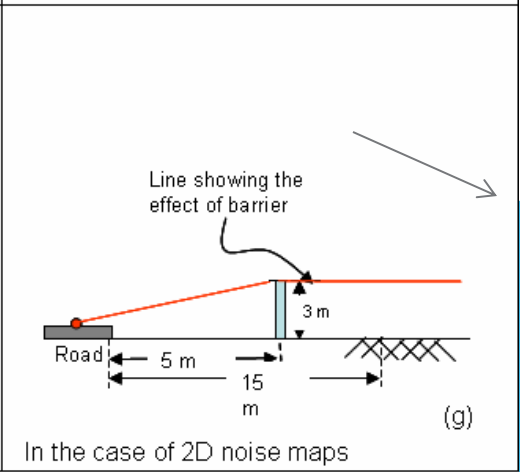
ефекат баријере на
растојању од 6 метара
од ивице пута

ефекат
баријера на
удаљености од 9
метара од ивице
пута

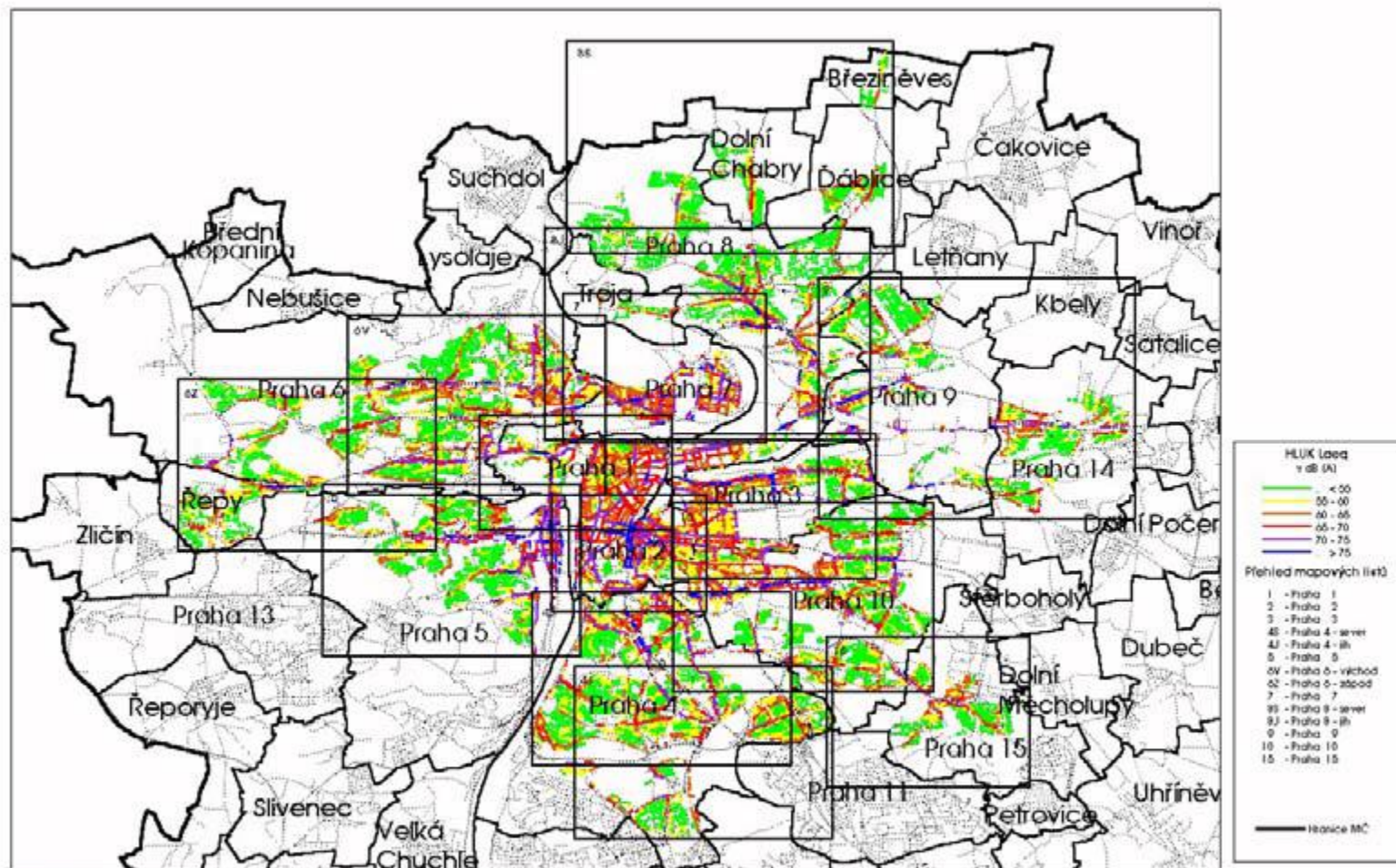
г) показује ефекат
баријера
као у случају 2D
карата буке.

KARTA BUKE U PRAHY

Mapa rozložení hlukové zátěže v Praze - klad listů

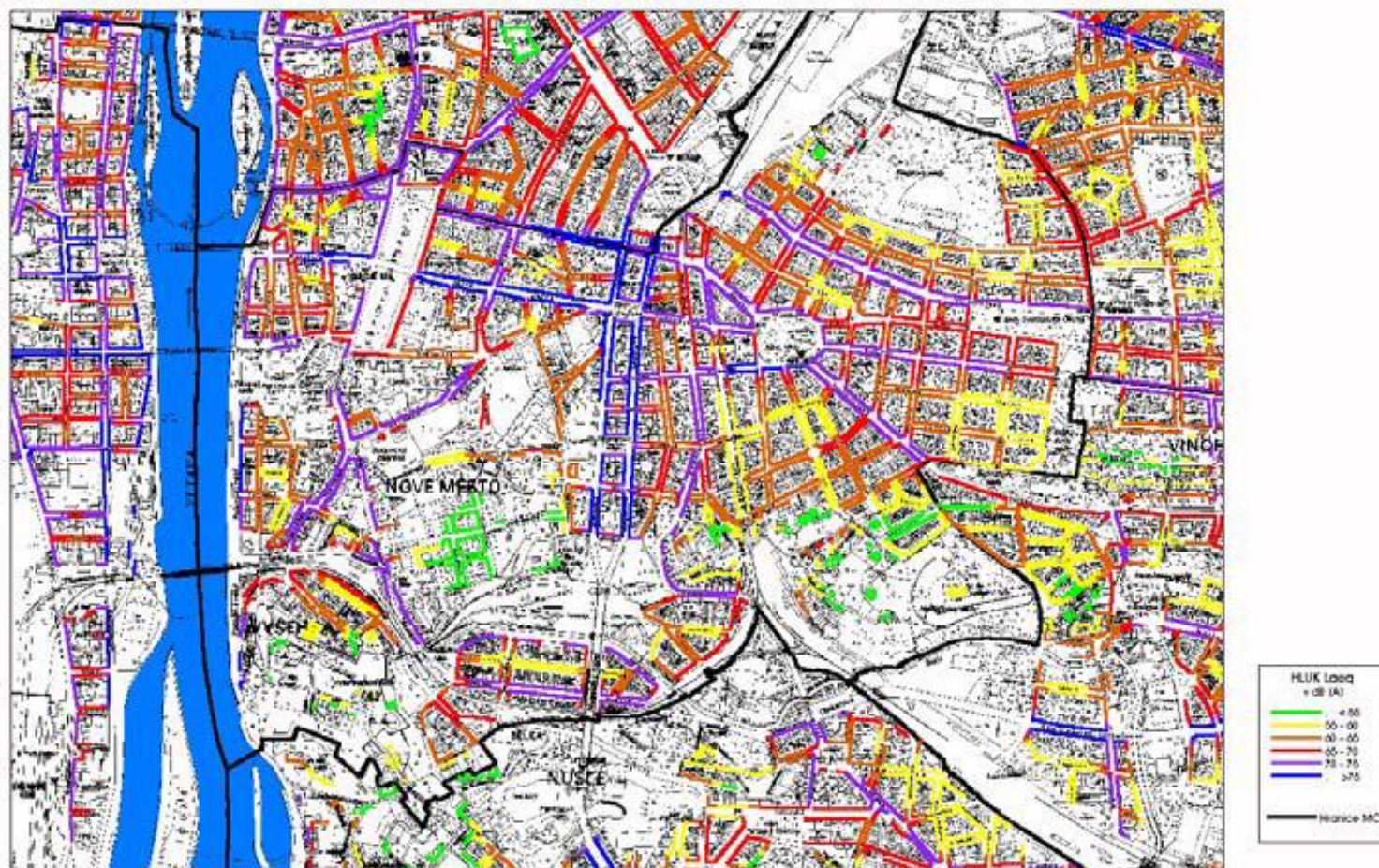

IUI - informační systém o životním prostředí v Praze
Institut městské informatiky, n. p. Praha © 1998
Katalogový list HMR00175

Měříte se také průjmem ekvivalentních hladin hluku
v denním období (L_{AeqD}) na rozsáhlých
zejména obytných objektech?

Mapa rozložení hlukové zátěže v Praze 2

IUI • Informační systém o životním prostředí v Praze
Institut městské informatiky, m. Prahy © 1997
katalogový list HM02L78

MHZ setuje průběh ekvivalentních hladin hluku
v denním období (L_{Aeq}) na úsezcích
zejména obytných objektů

КАРТЕ БУКЕ БЕРЛИН

Бука у животној средини - дан

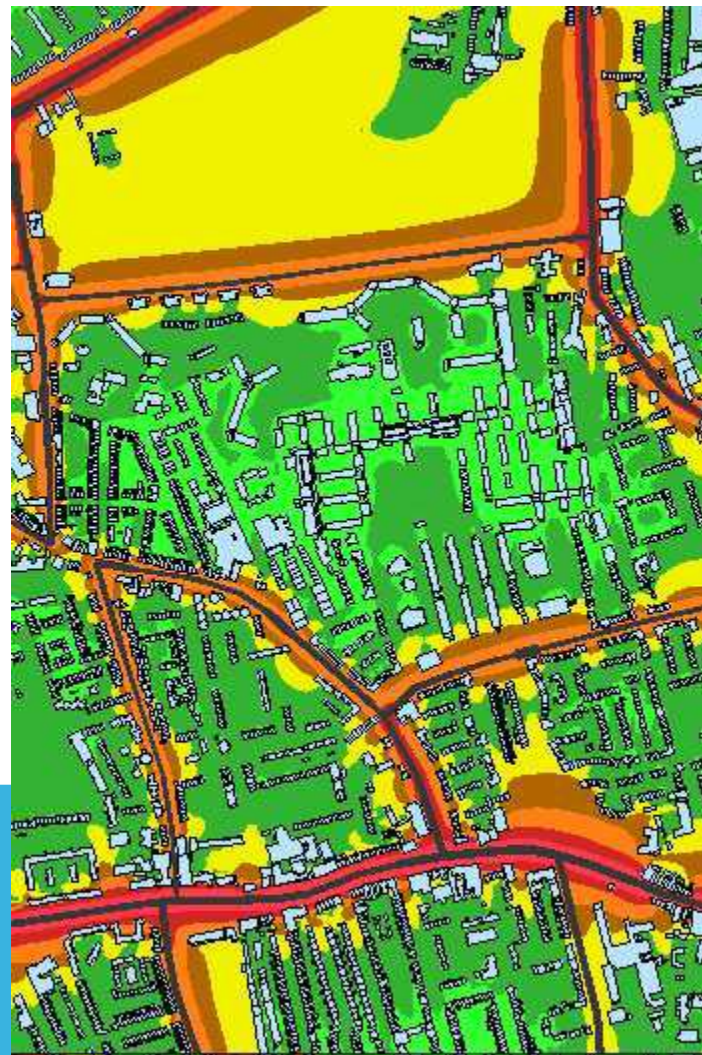
Бука у животној средини - ноћ

КАРТА БУКЕ ЛОНДОН

Бучне области у Лондону

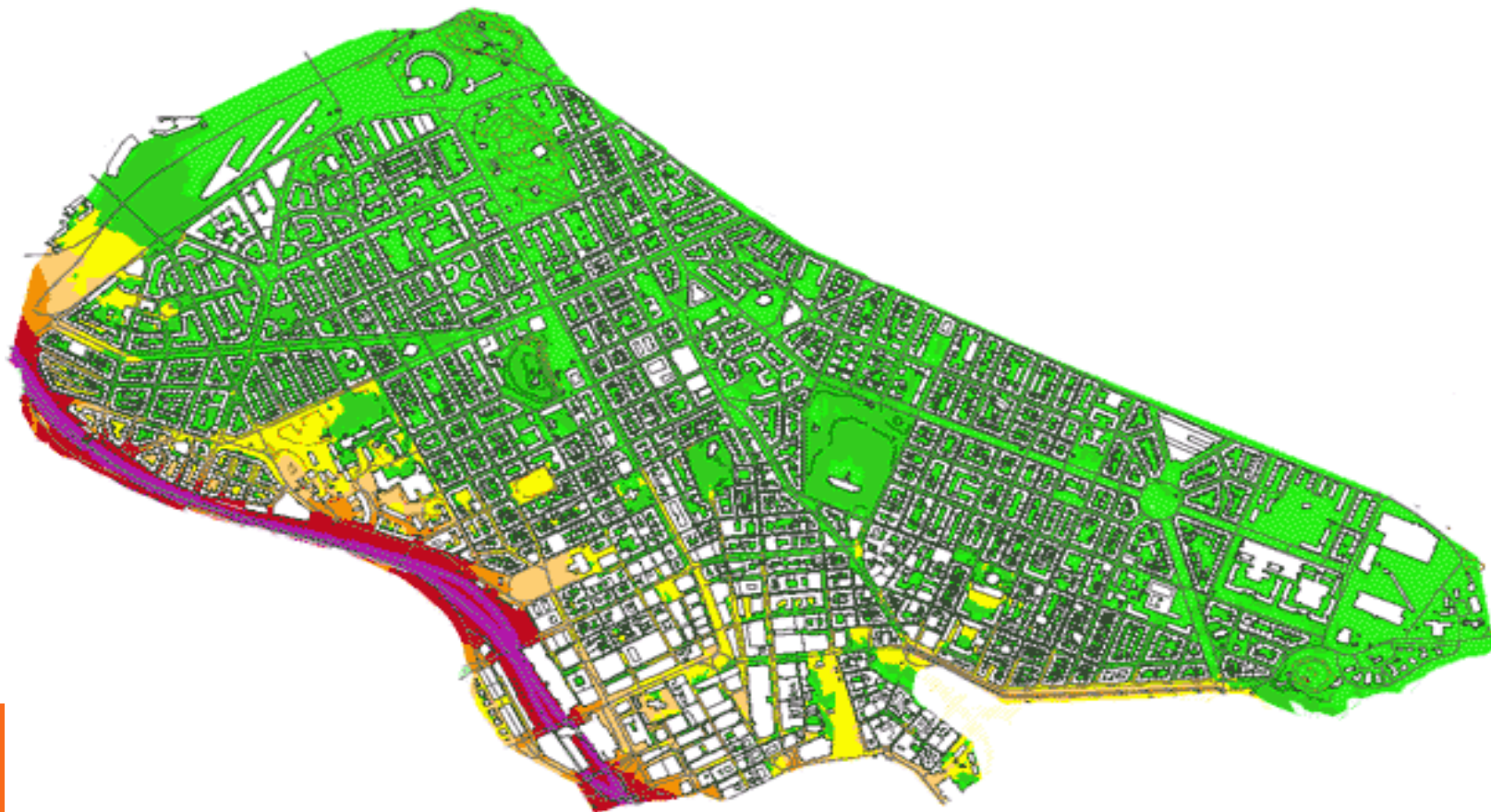
мирне области у Лондону

МАПЕ БУКЕ СТОКХОЛМ

ЖЕЛЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ КАРТА БУКА - СТОКХОЛМ

ДРУМСКИ САОБРАЋАЈ КАРТА БУКА - СТОКХОЛМ

БУКА У БЕОГРАДУ

Бука у Београду се мери 2 пута годишње.

У свету бука се мери три пута дневно, сваког дана у години.

NAJBUCNIJI DELOVI GRADA

(VREDNOSTI U DECIBELIMA SU PROSEČNI DNEVNI NIVOI BUKE)

DOZVOLJEN BROJ DECIBELA

BUKA 2012 GODINE

55 45

DAN NOĆ

6762

7368

7066

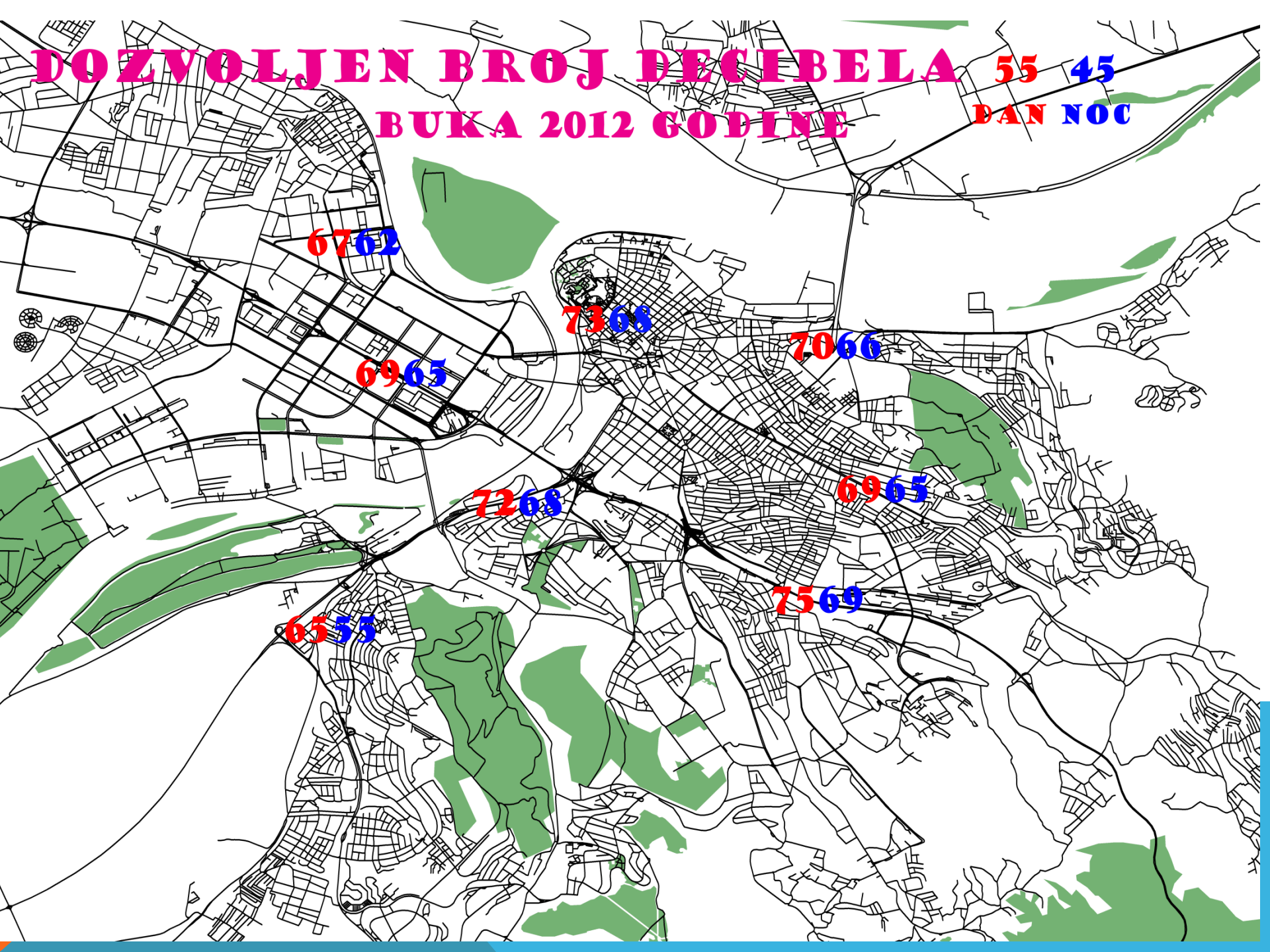
6965

7268

6965

6553

7569

ЗАКЉУЧАК

Мапе буке би биле од помоћи у процесу планирања и одлучивања, како би се у животној средини у Београду смањило загађење буком.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

